

De heer en mevrouw Kerkmeijer-De Regt en hun betekenis voor Hoorn en West-Friesland

drs. S. van der Laan

Het echtpaar Kerkmeijer, dat jarenlang in Hoorn woonachtig is geweest, heeft daar een zeer belangrijk rol gespeeld inzake het bevorderen van kunst en cultuur.

Zij waren op elkaar ingesteld en werkten nauw samen met betrekking tot het behoud en het beschrijven van historische waarden en schoonheden van de stad en het gewest.

Beiden heb ik vrij goed gekend, omdat zij kennissen waren van mijn schoonouders en veel bij de familie Meyer op bezoek kwamen, toenmalig wonende aan de Korenmarkt 14 in een woonhuis met een fraai uitzicht op de bekende Hoofdtoeren en een vergezicht over de Zuiderzee, later het IJsselmeer.

Was de interesse van Kerkmeijer bovenal gericht op de historie en cultuur van de stad Hoorn, de belangstelling van zijn vrouw strekte zich mede uit tot het gewest t.w. West-Friesland. Samen hebben zij in het verleden zéér veel voor Hoorn en West-Friesland betekend. Daarbij hebben zij ook het nodige in diverse geschriften weten vast te leggen.

J. C. Kerkmeijer en Hoorn

Kerkmeijer was geboren en getogen in Middelburg. Volgde te Amsterdam de Rijksnormaal tekenschool. Op de hem eigen wijze, met lichte ironie en grommend, soms wat krandend stemgeluid, heeft hij mij meer dan eens verteld, dat hij in zijn jonge jaren — eind vorige eeuw — ook nog enige militaire oefening had genoten, omdat hij deel had uitgemaakt van een plaatselijke schutterij.

Op 22-jarige leeftijd kwam hij in Hoorn als leraar hand- en lijntekenen aan de toenmalige Rijks-HBS.

Dat bleef hij tot 1 september 1939. D.w.z. 42 jaar lang heeft 'Kerki' gepoogd vele generaties leerlingen enige tekensvaardigheid en de nodige kunst bij te brengen.

Tevens was hij docent aan de avondtekenschool en een tekenvereniging.

Al vroeg trok hij zich het behoud van oude stadsmonumenten, gevels en pakhuizen aan. Monumentenzorg bestond toen nog niet. Laat staan subsidie. Maar door zijn toedoen kwam er reeds een monumentenlijst.

Voorts nam hij het initiatief tot oprichting van de vereniging Oud-Hoorn, waardoor mede talloze restauraties tot stand kwamen.

Vele jaren was hij conservator van het Westfries Museum. De oprichting van de concertvereniging *Johan Messchaert* en de vereniging 'Het Carillon' waren aan hem te danken. Ook was hij betrokken bij de stichting van de ambachtschool.

Zelf tekende en schilderde hij ook veel. Hij exposeerde en was lid van *Arti en Amicitiae* te Amsterdam. Verder droeg hij bij aan een bouwplancommissie, later de Westfriesse Welstandcommissie.

Hij stond aan de wieg van het Historisch Genootschap *Oud West-Friesland*. In het bijzonder stimuleerde hij de VVV Hoorn.

Voorts staan een aantal publikaties m.b.t. oude gebouwen op zijn naam. Bekend is tenslotte zijn in de Heemschutserie verschenen: *De Historische Schoonheid van Hoorn* (met tekeningen van de schrijver).

In de twintiger jaren trouwde hij met C. de Regt, na voordien eerder gehuwd te zijn geweest met een zangeres.

Zijn grote verdienste voor Hoorn en omstreken werden erkend met de verlening van een ereburgerschap van de stad Hoorn, alsmede een benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Een paar maanden na de viering van zijn 80ste verjaardag overleed hij in 1956. Door het WF Museum werd de nodige aandacht geschonken aan zijn werk.

C. Kerkmeijer-de Regt en West-Friesland

Alhoewel mogelijk minder bekend en zeker van kortere duur is de arbeid van mevrouw 'Stien' Kerkmeijer ook niet onbelangrijk geweest.

Voor haar huwelijk was zij enige jaren lerares Engels aan dezelfde Hoornse HBS als Kerkmeijer. Zij deed ook vertaalwerk voor de plaatselijke VVV.

In de oorlog hebben zij samen veel gedaan om de schatten van het museum goed te bewaren.

De persoonlijke belevenissen in de oorlogsjaren 1940-45 zijn beschreven in: 'Hoorn in de verdrukking'. Het werd eerst na haar dood uitgegeven uit de nagelaten bescheiden.

Stellig motiveerde zij haar man in zijn activiteiten op historisch-cultureel en bouwkundig gebied. Haar eigen blik ging echter verder dan alleen de stad, want ook het gewest kreeg haar aandacht.

Daarom mag zeker niet onbesproken blijven, dat zij in een boekwerkje: 'Geschiedenis van West-Friesland' heeft weten te beschrijven. In kort bestek, goed gedocumenteerd en overzichtelijk verdeeld in een 8-tal hoofdstukken. In haar voorwoord schrijft zijzelf: 'Er is al veel over Westfriesland geschreven, een aantal hoogst belangrijke boeken over speciale onderwerpen zijn in de loop der jaren verschenen. Een samenvattende geschiedenis van het gewest bestaat echter nog niet. Dit boekje nu is een poging om zulk een geschiedenis te geven, waarbij ik mij strikt bepaald heb tot Westfriesland binnen den Westfrieschen dijk. Met het oog op den beperkten omvang van dit werkje heb ik slechts in groote trekken kunnen vertellen over den waterstaat, de bestuursinrichting, den handel en de scheepvaart en wat er verder bij de lotgevallen van een streek behoort.'

Eerst wordt de vroegste geschiedenis van West-Friesland tot de onderwerping geschetst. Van de middeleeuwen met de voortdurende strijd tegen het water en later een strijd om onafhankelijk te blijven van de Hollandse graven. De graven, die dit gewest bij hun gebied wilden voegen.

In het tijdperk van Floris V werd echter het verzet van de Westfriezen gebroken. In dezelfde eeuw werden diverse stadsrechten verleend en een landrecht ingevoerd. Vervolgens in een aantal hoofdstukken o.m. beschrijvingen van de ontwikkeling en bestuur van stad en dijkwezen. Verder de strijd tussen Hoeks en Kabeljauwen. Maar 'de Kabeljauwschen bleven boven drijven' en zodoende bleef heel West-Friesland onder graaf en hertog. Tot 1572 vindt de opkomst van de steden en hun handel plaats. Na 1572 successievelijk een keuze van de steden voor de Prins van Oranje, waarna de Westfriezen als zeevaarders de grootste bloei bereikten in het tijdvak met de VOC en WIC. Totdat een behandeling volgt van een langzame achteruitgang in de 18e eeuw. Het